

Stanislav Ciszewski: Prace etnologiczne. — Tom II. (Wydawnictwo Kasy im. Mianowskiego). Warszawa, 1929.

Na ovom je mjestu bila u svoje vrijeme (»Narodna Starina« III., str. 231.) riječ o gornjem djelu zaslužnoga poljskog etnologa i etnografa i neumorna istraživača kroz du- gi već niz godina, pa i sada pod starost još aktivna. Ovaj drugi svezak njegovih studija ima karakter, kao i prvi, općenoslaven- skih etnoloških proučavanja, no uporedo s tim obradba je pojava praćena i pogledima sa širega etnološkog vidika, paralelama i potvrdama u različnih izvanevropskih naroda. Čitav je svezak (166 str.) namijenjen jednom krugu pojava u Slavena: kupovanja i plaćanja, imutka i vrsta platežnih sredstava. Stare historijske vijesti o tim pojavima, stare tradicije i prežici u narodu pa i noviji zabilježeni pojavi redaju se jedni u svezi s drugima, objašnjavajuć sad jedni druge i izvodeći pojedina, često vrlo zanimljiva pitanja na čistac, a u drugu ruku uzimajući pri objašnjavanju na oko i strane analogije (na pr. vrste novaca — komade soli, kauri- školjke, komade platna, stoku, različne ži- vežne objekte i dr.) u odabranih necivili- ziranih naroda — nastoji autor da prikaže načine plaćanja (dotično i davanja tributa svake ruke), vrste platežnih sredstava i njihovih aproksimativnih vrijednosti u dav- na slavenska vremena i u samoj prazajed- nici. Sa druge strane objašnjava u isti mah i različne pojave sve kategorije — u sla- venskoj etnografiji; među tima u prvom redu samo primarno značenje termina »platiti«, koji i on izvodi kao derivat od »platno« — budući da iznosi dokaze, kako su se Sla- veni u svojoj davnoj zajednici pri kupnji i prodaji robe služili komadima tkanina — platnom — kao platežnim sredstvom, pred drugih gore navedenih vrsta. No i sam vidi, da će to još morati ostati hipoteza, doku-

mentirajući i ovom prilikom promišljenost i autokritičku umjerenost svojega suda. Pokazuje dalje, kako se vršila ili se i danas vrši elementarna trgovina u Slavena, u glavnom zamjenbena (Tauschhandel). Pri- kazuje u razvojnoj svezi i vrste tributa (med, kruh, žito, lan, životinjske kože — napose kunovina, maslo i drugo), darova (ističući napose općenoslavenko darivanje svatova tkaniama, dakle »platnom«!) i samih novaca u pravom smislu riječi. Osobitim važnijim starim a nešto i novijim vrstama novaca namijenjen je također dio knjige — s vrlo instruktivnim podacima i izvodima (na pr. o davno iščezlim starim češkim gro- šima, od kojih je ostala do danas na polj- skom selu održana oznaka monete »creski«). Ne samo ovdje, nego gotovo na svakoj stra- nici izaziva autor asocijacijom dobro poz- nate analogne pojave sa područja napose Hrvata i Srba, koliko ih i sam izričito ne navodi i obrađuje. Mora se dodati, da je Ciszewskome, starom i dobrom poznavacu upravo etnografije resp. folkloru južnih Sla- vena tek ovo ili ono važnije u ovom radu izostalo, dok je iz starije pripadne litera- ture poprpeno gotovo sve važnije, iz novije se nade po koji krupniji nedostatak, tako i u ovom svesku ne upotrebljava (kao ni u prvom) tako važna izvora, kao što su Ma- žuranićevi »Prilozi za hrvatski pravno- povjestni rječnik«, majdana, koji je među prvima potreban kod obradbe pojava kao što su ove iz tradicionalnih ekonomsko- pravnih odnosa i života. — No unatoč to- me, sva su 4 poglavlja knjige odreda puna toliko zanimljivih i dobrim dijelom novih razmatranja, da upravo s obzirom na stalno i detaljno osvrtnje na pojave ove vrste u Hrvata, pa Srba i Bugara, a donekle i Slo- venaca, zavređuje da se ovdje svrati na nju pažnja.

M. G.

BILJEŠKE

* Ponovo moramo upozoriti sve prijatelje »Narodne Starine«, da se što svojskije zauz- mu za napredak i raširenje našega časopi- sa, koji ne će moći nastaviti svojim izlaže- njem, ne bude li unapred plaćane pretplate i podmirenja starih dugova, ali nada sve, ako se ne pomnoža broj pravih pretplatnika. Ovako, sa sadašnjih nekoliko stotina prima- laca lista, među kojima je nažalost i mnogo takovih, koji ne udovoljavaju svojim pret- platničkim dužnostima, ne ćemo moći na- pred. »Narodna Starina« još je veoma slabo raširena; ima gradova odakle se niko još nije pretplatio, cijelih krajeva u kojima ni čitaonice ne drže naš časopis. Zato je po-

trebno poraditi, da toga u buduće ne bude i da broj pravih pretplatnika dosegne bar najpotrebnije pokriće troškova. Jedino u tom slučaju nastaviće »Narodna Starina« svoje izlaženje.

* Beogradska »Politika« (3. IV. 1929.) javlja, da je jednu od najvažnijih i najvećih privatnih knjižnica, koja ima 8000 knjiga, g. dr. G. Dunderski otkupio i poklonio Uni- verzitetskoj Biblioteci u Beogradu. »U No- vome Sadu u kući g. Petra Stojadinovića, bivšeg direktora akcionarskog društva »Za- stava«, bila je jedna biblioteka, koja se svakako može računati među najvažnije i

najveće od svih privatnih biblioteka u celoj našoj zemlji. G. Stojadinović je odavno bibliofil, i sa žarom i marljivošću pravoga ljubitelja retke knjige skupljao je na svima stranama najdragocenije primerke naše književnosti. Njegova biblioteka broji 8000 knjiga, među kojima mnoge unikate i najveće retkosti.

Sticajem prilika, g. Stojadinović morao je da odluči da proda svoju knjižnicu. I to u vrlo skorom vremenu, pošto napušta kuću koja mu je ogromnim delom zauzeta tim knjigama. Obratio se na više strana. Nekoliko profesora beogradskog Univerziteta posetilo ga je i svi su oni bili iznenađeni bogatstvom i zanimljivošću njegove knjižnice. Nažalost, beogradski Univerzitet nije imao kredita da otkupi tako skupu biblioteku. Ni među ostalim našim kulturnim ustanovama, pa čak ni među privatnim licima nije se lako nalazio kupac. Postojala je zbog toga opasnost da sve te knjige, nenaknadivi spomenici naše kulture prošlih vekova, odu u inostranstvo. G. Bogdan Popović, profesor Univerziteta, jednom, u razgovoru sa g. dr. Gedeonom Dundenskim, industrijalcem iz Novoga Sada, pričao je o toj novosadskoj biblioteci i rekao kolika će biti šteta, ako naš narod izgubi te knjige. Ono-mad, dosta neočekivano, posetio je g. Dunderski Univerzitetu Biblioteku u Beogradu i njen upravnik g. Uroš Džonić, profesor, proveo je g. Dunderskog kroza sve prostori-je ove univerzitetske ustanove, koja odis-ta služi na čast i našoj prestonici i celoj našoj zemlji. G. Dunderski je bio iznenađen redom i radom koji je tu zatekao. Pomenuo je tad i onu novosadsku biblioteku i pitao g. Džonića gde bi smestio te knjige kad bi se našao neki darodavac. Prekjuče u 6 ča-sova posle podne, g. Dunderski potražio je u Novome Sadu g. Stojadinovića i zamolio ga da mu pokaže njegovu biblioteku koja se prodaje i, pošto je već od g. Džonovića bio obavешten kako o stvarnoj vrednosti knjiga tako i o ceni po kojoj se ove knjige prodaju, on se nije nijednom rečju cenkao nego je g. Stojadinoviću odmah isplatio 320.000 di-nara, kolika je bila cena, i izjavio da je to sada sopstvenost Univerzitetske Biblioteke u Beogradu. Između tih 8000 knjiga nalaze se i ove retkosti: Jedanaest starih štampa-nih srbulja: Četvoroejandjelje sveštenika Makarija, Trgovište 1512 (vrlo retko); Čet-verojeandjelje Trojana Gundulića, Beograd 1552 (vrlo retko); Četverojeandjelje jero-monaha Mardarija (Manastir Mrkšina Crkva, 1562., vrlo retko); Cvetni Triod (Pen-tikostar) (Manastir Mrkšina Crkva, 1566.); Praznični Minej Božidara Vukovića (Mletci, 1536); Praznični Minej (gornji, preštampan u Sebešu, u Erdelju, 1580); Psaltir Vinčeti-ja Vukovića (Mletci, 1546.); Službenik Božida-ra Vukovića, izdanje sina Vičentija (Mletci,

1554.); Trebnik (Molitvenik), (Mletci, 1570.); Psaltir sa Posledovanijem i Časlovcem Bar-tola Ginamija (Mletci, 1638.). Dva štampana odlomka: Odlomci Cetinjskog Oktoiha (Obod, 1492.); odlomci Zbornika Božidara Vukovi-ća (Mletci, 1520.). Sedam rukopisnih srbul-ja; Minej, sa mesec april, igumana Pavla, 1541; Kanoni Presvetle Bogorodice Jeroma-ha Josifa, 1654; Psaltir, 1759; Službenik (Liturgija), 1730; Molitvenik, Knjiga progu-mana Honovskog Kirila, 1724; Pravilozako-nik jeremonaha Genadija, manastir Hopovo, 1779; Jevandelje iz XVIII. veka, 506 listi. Pored toga, tu je trideset i osam starih i retkih knjiga iz XVIII. veka, 325 redih knji-ga iz prve polovine XIX. veka, časopisi, periodična izdanja do kojih se danas posle rata teško dolazi, a njihovo kompletiranje skopčano je sa velikim trudom i s veli-kim materijalnim teškoćama. Najzad biblio-teci pripada i 160 originalnih, dobro oču-vanih pisama našim poznatih književnih i uglednih ljudi iz prošlosti, koja nisu objavl-jena. Tu su pisma: Zaharija Orfelina, Jo-vana Rajića, Save Tekelije, Patrijarha Stra-timirovića, Pavla Nenadovića, Josifa Raja-čića, Stevana Knićanina, Monastirlije, Kne-za Mihaila, Zmaja Jovana Jovanovića, Laze Kostića itd.

Ova biblioteka predstavlja veliku vred-nost i dragoceni materijal za proučavanje naše narodne prošlosti i znači ogromnu do-bit za Univerzitetu Biblioteku, koja još nije mogla popuniti svoj odeljak iz nacio-nalne književnosti i nauke. G. Dunderski, koji nije žalio materijalne žrtve da još jed-nom posvedoči svoju ljubav prema prosveti i narodnom napretku, zadužio je svojim plemenitim darom ceo Univerzitet, a naročito našu omladinu, kojoj se pruža mogućnost da može lakše raditi na svojoj struci, spre-mati se za ispite i svoj poziv u životu. Bi-blioteka će uskoro biti prenesena u Beo-grad i smeštena u zgradu Univerzitet-ske Bi-blioteke. Tu će se ona čuvati posebno pod imenom g. Dunderskog. Između tih knjiga, postaviće se jedna bista ili slika darodavca. Valja napomenuti da su se stranci već bili zainteresovali za ovu biblioteku i da je bilo ponuda da se ona otkupi i iznese iz zemlje. Na taj način bi se i ova biblioteka, kao dosad već nekoliko dosta značajnih, odnela u inostranstvo i za uvek propala za našu nauku. Beogradski Univerzitet izjavio je g. Dunderskom najsrdačniju zahvalnost na njegovom daru.

* Beogradski »Zemgor« koji izdaje »Ruski Arhiv,« počeo je u Parizu izdavanjem ne-periodičkih zbornika pod naslovom »Južo-slavija« (na ruskom jeziku). U prvoj knjizi koja se nalazi u štampi, izaciće između osta-lih prilozii g. dr. Vladimira Corovića (opći pregled jugoslavenske povijesti s naročitim

obzirom na razvitak ideje narodnog jedinstva kod J. Slavena), g. dr. Tih. R. Đorđevića, Koste Todorova («Jugoslavija i Bugarska») i g. dr. Miloja Vasića («Srpska srednjeevropska umjetnost») i dr.

* U »Katoličkom Listu« (teč. 80 br. 13.) napisao je veleč. gosp. Franjo Pipinić članak »Poštujmo starinu«, članak veoma instruktivan, koji je zavrijedio, da ga otšampamo i na ovom mjestu, jer daje uvida u konservatorsko nastojanje boljeg dijela katoličkog svećenstva u Jugoslaviji, onoga namime, koje korespondira i s nastojanjem »Narodne Starine«. Članak g. Pipinića glasi:

»Nijedna druga institucija na svijetu nije sačuvala svijetu toliko starina i povjesničkih uspomena, koliko katolička Crkva. Što bi se imalo i od naše hrvatske povijesti, da nije bilo Crkve i njezinih svećenika i redovnika! Sjetimo se samo crkvenih iskopina dalmatinskih, kojima rukovodi i opet svećenik don Frane Bulić, a ne zaboravimo ni popa Dukljanina ni Tome arcidakona, pa predimo duhom sve onu legiju svećenika, koji su nam sačuvali starinu sve do naših dana: do Vebra, Tkalčića, Račkoga i tolikih drugih. Sjetimo se samo metropolitanske knjižnice i arhiva, da i ne govorimo o onom blagu, koje čuvaju različne samostanske i kaptolske arhive. A što bi bilo, da nijesu Turci uništili tolike crkve i samostane po Slavoniji i Bosni, gdje je bila razvita bogata srednjeevropska kultura i gdje je redovništvo bilo u potpunom cvatu! Kaptoli i samostani kao jedina pouzdana mjesta čuvali su stotine i stotine privatnih i javnih isprava i dokumenata. Redovnici i svećenici počeh već zarana pisati različne kronike, u kojima su zapisivali znamenitije zgone svoje crkve i samostana, a zatim i bliže i dalje okolice. Tako su malo pomalo nastale crkvene spomenice, koje su često dragocjeni prilog za povijest ne samo crkvenu nego i svjetsku. Kraj današnjeg razvitka štampe ne mogu spomenice da imaju onu vrijednost, koju su imale prije, ali bi bila ludost i zločin, kad bi mi te spomenice zanemarili i kad ih ne bi istim marom vodili, kako su ih vodili naši predšasnici. Crkvene će spomenice imati uvijek svoju vrijednost ne samo sa povjesničkog gledišta, nego i s kulturnog, a često nam i neznatna bilješka u spomenici može da posluži u borbi za prava crkve ili njezinog službenika.

Budući da imade dosta župa, gdje se spomenica ne vodi ili se ne vodi kako bi trebalo, ne će biti zgoroga, da o toj stvari iznesem nekoliko konkretnih predloga i misli.

U spomenicu treba zabilježiti sve, što se tiče crkve i crkvenih objekata. Tu su različne crkvene slave, pa i redovite. Kratko se mogu spomenuti i općenite, barem u toliko, koliko se slave u dotičnoj župi. Sve gradnje, opravke, podizanje križeva i spomenika.

Spomenuti treba, tko je što radio i čijim je troškom izvedeno. Vrijednost toga neka pokaže ovaj primjer. Kad sam došao na svoju župu, našao sam na groblju zapašenu kapelu, a narod siromašan, koji bi ju teško bio opravio kraj drugih radnja, koje su bile nužne. Listajući po spomenici, nadoh dvije bilješke, da je tu kapelu morala temeljem legata podići i u redu držati suhopoljska općina. I samom tom bilješkom bez ica drugoga osim svjedočanstva starih ljudi prisilio sam suhopoljsku općinu, da je kapelu popravila. Istim sam načinom dobio od patronata materijal za opravak gospodarskih zgrada. Bilješke o crkvenim slavama i običajima biti će najbolji putokaz našim nasljednicima, da ne prekidaju starinu i ne izazivlju nepotrebne revolte u župi.

Mnogu sma večr prikratio ispitujući po spomenici i čitajući od godine do godine, kakav je bio život koje godine, kakvo vrijeme, prirod, zdravlje, pomor, vatre i drugo. Stari su naši o svemu tomu vodili računa, pa će biti dobro, da i mi sa svim tim i prosljedimo. Važnije zgone u župi i selu zabilježene u spomenicu biti će danas sutra dragocjeni prilog razvitku života u našim selima i župama. I škole vode svoje spomenice, ali te ni izdaleka ne dostižu naše crkvene. Zato ćemo zabilježiti i gradnje i napredak škola. Stari naši narodni i seljački običaji nestaju, nestaje i starinskog građevnja kuća i stare hrvatske nošnje. Sve bi to trebali mi zabilježiti u naše spomenice i ako je moguće priložiti fotografije. Ne bi škodilo, da priložimo u spomenicu i fotografije starih crkava, ruševina, vlastelinskih dvorova, kipova i svega, što ima danas ili je prije par godina imalo svoju vrijednost. Fotografije znamenitijih župnika i većih crkvenih dobrotvora mogli bi na taj način spasiti od propasti. Uz ovakve slike bi listali spomenicu kao kakav album.

Mnogi od nas nema ni pojma o crkvenim prilikama župe ili kraja, u kojem živi i mora da se postidi, da dođe stranac i zapita ga za prošlost. Po našim je listovima i novinama pisano o svim skoro našim mjestima ili crkvama. Koliko su samo toga napisali naši crkveni povjesničari: Krčelić, Tkalčić, Barle, Ivančan, pa Laszowski i osobito Szabo. Profesor je Szabo opisao cijele crkvene kotare ne samo s arheološke i umjetničke strane nego i povjesne. Mnogo nam zlatno zrnice daje i njegovo djelo o starim gradinama u Hrvatskoj i Slavoniji. Poznijim naraštajima ne će možda ti članci i djela biti pri ruci, zato ih prepisimo ili odreske iz novina priljepimo u Spomenicu. Zahvalni će nam biti oni, koji dođu iza nas, jer ne će hodati po svom tlu i svojoj zemlji kao slijepci kraj zdravih očiju. Možda smo i sami gdješod što opisali na temelju izvora, koji su nam još danas poznati, napišimo i svoje dokumenti-

rane tekovine u Spomenicu, da ne moraju i drugi razbijati glavu poput nas.

Starine nestaje sve više i mladi naraštaj ne čuva više staru tradiciju poput naših djeđova i baka, koji nijesu znali ni čitati ni pisati. Stare pripovijetke i priče o postanku crkve i mjesta spasimo od zaboravi i zabilježimo ih u Spomenicu. Danas se još zna za kakvu ruševinu, a za koju godinu će se po njoj možda orati i kopati. Spasimo barem tlocrte i označimo поближе mjesta. Imena rijeka, polja i šuma čuvaju nam još danas uspomenu na stare crkve i stara vremena. Da samo neke stvari spomenem iz svoga kraja. U Voćinu ima ulica, koju narod zove Preveda ili Prebenda. Zar to nije lijep ostatak iz davnoga srednjega vijeka, kad je u Voćinu bio veliki samostan, kojemu je ta ulica ili selo davalo desetinu? No nije čudo, da se to ime sačuvalo među katolicima u Voćinu, ali se ono sačuvalo i u susjednom Slatu. Drenovcu, gdje prije 50 godina uopće nije bilo katolika. Kanonska vizita iz g. 1334. i 1501. spominje župu Sv. Marije u Drenovcu. Kad sam u tom selu tražio možebitne ostatke te crkve, naidoh na sokak Prevedu, koji me je doveo i do mjesta, gdje je sigurno stajala i crkva. Sredovječne vizite govore o crkvi i župi Sv. Martina u blizini Voćina. A samo pol sata hoda od Voćina prema Slatini nalaze se njive zvane: Crkvište i kraj njih oranica, koju još i danas zovu: popov dvor. Stari pastiri pričaju, kako su u u gluho doba noći čuli na tim njivama zvonjavu zvonova i pjevanje crkvenih pjesama, a ostaci zidova našu se u zemlji još i danas. Selo Kuzma sjeća nas sredovječne župe sv. Kuzme i Damjana, a stanovnici sela sami pravoslavni pokazat će mjesto, gdje je bila do nedavno nekakva ruševina. Potok Crkvenac kod sela Pušina nije bez razloga dobio svoje ime. Tu je negdje morala biti crkva, blizu koje je u srednjem vijeku bila i međa zagrebačke biskupije i vašćanskog arhidakonata. Nedavno razorena pustara Martinpotok imala je svoje ime od sredovječne župe sv. Marije od Martinpotoka. Još ima samo par ljudi živih, koji su vidjeli zidine na brežuljku, preko kojega se danas ore i sije. Livade zvane Turbina u župi sladojevačkoj sjećaju nas župe sv. Ane u Turbinu, a zidana pusta u župi sopjanskoj sa svojom uzvisinom mnogo bi nam toga mogla reći ne samo o župi sv. Petra u Novakima nego i o plemićkom bratstvu županiji Novaki u staroj križevačkoj županiji, koja je išla daleko u Slavoniju. Crkvi sv. Mihaela (Cruciferum) u Miholjcu kod Sladojevaca gledao sam još svojim očima zadnje kamene a za koju godinu djeca iz kuće seljaka Demetra ne će ni slutiti, da su podno njihovog vrta bile ruševine stare sredovječne crkve. Sva bi ova mjesta trebalo popisati u spomenicama naših župa i oti zaboravi.

Kad bi svaki od nas dao sebi malo truda, pa na temelju popisa sredovječnih župa počeo tražiti i ispitivati narod, kako bi brzo obožavali naše spomenice i pridonesli mnogo zlatno zrnice povijesti zagrebačke nadbiskupije, a i drugih biskupija. Prije par godina je pozvala pravoslavna konsistorija pakračka svoje parohijalno svećenstvo, da točno vodi i gdje je nema, zavede Spomenicu, a u nju da zapišu sve što se zna o povijesti mjesta i parohije od najstarijih vremena. Zar ne bi mogli i mi to provesti i bez naročitog poziva i naredbe?

Na koncu još nešto. U mjestima, gdje su bile stare sredovječne crkve, nađe se zidova i klesanog kamenja. Često se te zidine ili temelji ruše i kopaju. Zapriječimo to, gdje ikako možemo! Gdje ne možemo da zapriječimo, sastavimo barem tlocrte i prenesimo u spomenicu, a ljepše kamenje spremimo na sigurnijem mjestu. Zemlja nam krije još mnogo blaga i starine. Nasipi uz naše stare crkve i gradine iznose gdje gdje i više metara. Ja sam u parku kraj voćinske crkve na par mjesta dao kopati i našao sam, da su zidovi sredovječnog samostana i sama crkva zatrapni u visini od 1-50 metara, a onda istom dolazi temelj. Na mjestima se nađe krasnog klesanog kamenja samo 5 cm ispod zemlje. Ali sam našao klesanog kamenja i na mjestu, koje ovdje ne smijem da spomenem. Znak našega nemara i nerazumjevanja! I kamenje znade često da govori, a majka nam je zemlja pred barbarskom bujicom sačuvala u svomu krilu mnogo toga iz slavne naše prošlosti. Pomognimo kamenju da progovori i zemlji da se otvori, a ono, što nam bude kamenje reklo i zemlja pokazala, sačuvajmo potomstvu, da budemo dostojni svojih preda starih samostanaca i svećenika. Sačuvajmo starinu, izvucimo spomenicu iz zaboravi i prašine. Nastavimo ondje, gdje su stari idealisti prestali. Možda spomenica nije vođena već desetke godina! Ja sam kao kapelan našao spomenicu, u koju je zadnjiput bilo pisano 1890. godine, pa sam nastavio 1922. Nešto sam doznao od ljudi, nešto od braće sukotorana, a nešto mi je rekao i principal, pa sam ipak glavnije stvari zabilježio. Vodimo »Spomenicu« i ona će govoriti o našoj svijesti i o našoj kulturi i onda, kad nas već davno ne bude na svijetu«.

* Beogradski dnevnik »Politika« javlja u br. 7751. da je pod predsjedništvom g. dr. Stanoja Stanojevića održana druga redovna glavna skupština Istoriskog društva u Novom Sadu. Skupštini su prisustvovali članovi uprave gg. Mirko Balubdić, direktor muške gimnazije, Dimitrije Ruvarac, prota, Ivan S. Pavlović general u penziji, dr. Dušan J. Popović, profesor univerziteta, dr. Jovan Savković, kasacioni su-

dija, Vikentije Prodanović arhimandrit, Mita Đorđević direktor u penziji, dr. Miraš Kićović profesor, dr. Dimitrije Kirilović, upravnik državne arhive, a zatim dr. Irinej Čirić, episkop, Ilirijon Zeremski, episkop, dr. Jovan Latinčić advokat, dr. Milorad Popović javni beležnik, Nenad Lancoš, inspektor, Tihomir Nikinčević, sreski poglavar, Aleksandar Popović, profesor, dr. Jovan Tošković, profesor, dr. Jovan Pivnički, kraljevski beležnik i drugi. Posle pozdrava predsednika g. Stanojevića, sekretar društva dr. Dimitrije Kirilović pročitao je izveštaj uprave o radu društva u prošloj godini. U izveštaju je između ostaloga napomenuo da je društvo izdalo u prošloj godini tri sveske svoга Glasnika i jednu posebnu publikaciju »Srpske škole u 18. veku« od Dimitrija Kirilovića. Za najkraće vreme društvo će izdati još dve posebne knjige: monografiju o Jovanu Hadžiću od dr. Miraša Kićovića i opis starina iz fruško-gorskih manastira od dr. Lazara Mirkovića. Sem toga društvo je prikupilo podatke o starinama u Vojvodini. Sa srpskim seminarom radi na sastavljanju jedne potpune istoriske bibliografije i sprema izradu istorijskih karata Vojvodine, a isto tako prikuplja podatke o pretrpljenim nevoljama Srba u Sremu za vreme svetskoga rata od strane austro-ugarskog režima.

Konstatovano je da društvo do sada ima 146 redovnih članova, jednog počasnog, jednog dobrotvora i 18 utemeljača. Ukupno primanja u prošloj godini iznosila su 160.075 dinara, a izdavanja za štampu i honorari i ostalo 134.662 dinara.

Posle izveštaja i davanja razrešnice upravi izvršeno je proglašenje novih članova i izbor novog nadzornog odbora. U nadzorni odbor su izabrani kao predsednik g. Ivan S. Pavlović, general, a kao članovi gg. dr. Jovan Savković i dr. Tihomir Nikolajević. Pre skupštine upravni odbor je održao sednicu na kojoj je između ostalog zaključeno da se izdaju tri serije karata i to znameniti Srbi Vojvodine, savremena Vojvodina (Srem, Banat, Bačka i Baranja) i tri istoriske karte Vojvodine. Ujedno je rešeno da društvo izda album portreta episkopa i mitropolita bivše karlovačke mitropolije. Na kraju je na predlog g. Stanoja Stanojevića izabran za počasnog člana istorijskog društva g. Dimitrije Rutarac, prota iz Sremskih Karlovaca.

* Polovinom rujna srušena je u Frankapanskoj ul. 5 u Zagrebu stara kuća građena u klasicističkom stilu. Za razliku od one barokne kuće u Vlaškoj ulici koju se moglo monumentalno sačuvati, ova u Frankapanskoj ul. nije već duго imala svoj raison d'être, zbog okolišnih zgrada, udubenosti pod cestom, a i fasada joj je bila nagrđena koje

kakovim »cimerima« tako da je bila suđena na propast. U »Novostima« br. 262. izišao je izveštaj koji je trebao da ispriča historijat te kuće, ali se po tom člančiću baš ništa ne saznaje o samoj — kako »Novosti« kažu — »staroj baroknoj kući u Frankapanskoj ul.«, nego da je služila V. Lisinskomu i kasnije grofovima Draškovićima. Sadašnji

vlasnik bivše kuće g. E. Dostal poklonio je gradskom muzeju kip boga Janusa koji je stajao na čelu fasade, a navodno će — prema »Novostima« — i grofovski grb, »jer taj grb ne bi stilski ni spadao na novu modernu zgradu«. O tomu grbu možemo reći, da je pripadao obitelji Jagatić. (Isp. Bojničić, Der Adel von Kroatien und Slavonien. Nürnberg 1899. s. 74. i tab. 53.). Plemićki list publiciran je u hrvatskom saboru 1697.

* Ovaj (20.) svezak »Narodne Starine« izdali smo za trećinu povećan prema prijašnjem; ima, dakle, šest araka opsega. Ravnateljstvo »Tipografije« i opet nam je izašlo u susret, davši bolji papir i bolju opremu. Red je da se prijatelji »Narodne Starine« odazovu točnom pretplatom i da u svom kraju skupe što više novih pretplatnika. Bez povećanog broja pretplatnika i bez urednog odazivanja pretplatničkim dužnostima, već smo nekoliko puta izvijestili, ne će moći biti nastavka u izlaženju »Narodne Starine«. Dosad je časopis u malom krugu svojih čitalaca naišao na vrlo dobar prijem i mnogi su požalili dosadašnji zastoj lista. Nego za potonje valja uvažiti samo naše materijalne neprilike iz kojih sada valja izvesti »Narodnu Starinu«.